

og eftirfarandi uppboð/innheimtuaðgerðir, allt á ábyrgð gerðarbeiðanda.

Fyrir gerðarpola er mættur Jónas Guðlaugsson, eigandi Svefnbekkjaiðjunnar. Áminntur um sannsögli kveðst hann ekki geta greitt.

Samkvæmt kröfu umboðsmanns gerðarbeiðanda og ábendingu mætta, lýsti fógæti yfir löghaldi í eign gerðarpola, trésmíðavél af gerðinni Record með fylgihlutum, þússningavél af gerðinni D. C. L., ítölsk tegund.

Fógæti ákvað 40.000 króna tryggingu.

Fallið var frá virðingu. Fógæti skýrði þýðingu gerðarinnar.

Upplesið, játað rétt bókað. Gerðinni lokið.

Föstudaginn 16. maí 1975.

Nr. 91/1974. **Dánarbú Lúðvíks Á. Jóhannessonar**
Gunnar Björnsson
Ólafur Guðmundsson
Þorkell Pálsson og
Theodór Marinósson
 (Ragnar Aðalsteinsson hrl.)
 gegn
Vestfold Bil & Karosseri A/S
 (Jón N. Sigurðsson hrl.).

Dómenður:

hæstaréttardómararnir Benedikt Sigurjónsson, Björn Sveinbjörnsson, Einar Arnalds, Logi Einarsson og Magnús Þ. Torfason.

Skuldamál. Vextir.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjendur áfrýjuðu máli þessu upphaflega með stefnu 7. júní 1973. Útivistardómur gekk í því máli 3. maí 1974. Áfrýjendur áfrýjuðu málinu af nýju samkvæmt heimild í 36. gr. laga nr. 75/1973 með stefnu 9. maí 1974. Krefjast áfrýjendur

þess aðallega, að hinn áfrýjaði dómur verði ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi. Til vara krefjast þeir sýknu af öllum kröfum stefnda. Í báðum tilvikum krefjast áfrýjendur málskostnaðar bæði í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Áfrýjendur hafa fyrir Hæstarétti viðurkennt aðild sína að málinu og lýst yfir því, að þeim beri að greiða óskipt það fé, sem stefndi eigi rétta kröfu til vegna viðskipta þeirra við Sameinuðu Bílasmiðjuna h/f, er í málinu greinir.

I.

Áfrýjendur reisa ómerkingarkröfu sína á því, að stefndi hafi ekki í öndverðu lagt viðhlítandi grundvöll að málssókn sinni. Svo sem í héraðsdómi greinir, var kröfugerð stefnda eigi glögg í upphafi, en ekki þykir þó næg ástæða til að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu frá héraðsdómi af þeim sökum. Ekki verður heldur fallist á það með áfrýjendum, að héraðsdómur sé haldinn þeim annmörkum, að ómerkingu hans varði. Verður aðalkrafa þeirra því ekki tekin til greina.

II.

Samkvæmt málflutningi fyrir Hæstarétti eru aðiljar sam-mála um, að við upphaf viðskipta þessara hafi ekki verið rætt um vexti og bankakostnað af vixlum þeim, er Sameinaða Bílasmiðjan h/f samþykkti sem greiðslu fyrir vörur, er stefndi lét í té.

Stefndi byggir kröfur sínar á því, að með samkomulagi 19. janúar 1968 hafi Sameinaða Bílasmiðjan h/f skuldbundið sig til að greiða vexti þá, bankakostnað og tryggingariðgjöld, er um er deilt. Þá hafi Sameinaða Bílasmiðjan h/f fengið reikninga vegna kostnaðar þessa án þess að hreyfa andmælum og með því aðgerðarleysi samþykkt greiðsluskyldu sína.

Verða nú könnuð gögn málsins um þessi atriði.

1. Með bréfi 1. desember 1967 sendi stefndi Sameinuðu Bílasmiðjunni h/f reikning að fjárhæð norskar krónur 40.857.00, og var reikningur þessi merktur nr. 15088. Sam-

kvæmt gögnum máls var hér um að ræða vexti og bankakostnað vegna tveggja víxla, sem Sameinaða Bílasmiðjan h/f hafði samþykkt, en stefndi selt banka í Noregi, samtals norskar krónur 28.304.40, vexti er stefndi reiknaði sér af víxlum þessum frá útgáfudegi til söludags, norskar krónur 3.279.60, iðgjald af útflutningslánatryggingu, norskar krónur 7.395.00, og ferðakostnað starfsmanna stefnda, sem hér skiptir eigi máli, norskar krónur 1.878.00. Í bréfinu óskar stefndi hið skjótasta greiðslu á reikningi þessum. Síðari hluta janúarmánaðar 1968 komu tveir starfsmenn stefnda hingað til lands og ræddu um viðskipti þessi við Lúðvík Á. Jóhannesson, sem var fyrirsvarsmaður Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f. Starfsmenn þessir, þeir Gunnar Skomedal og Helge Hov, kveðast hafa átt fund með Lúðvík um kröfu þessa 19. janúar 1968 og hafi hann þá lofað greiðslu á henni. Hafi þeir samið skýrslu um viðræðurnar, er heim kom. Í skýrslu þessari, sem er ódagsett, segir m. a.: „Möte med L. Johannesson 19. 1. Vedr. faktura nr. 15088. Sjekkk bliver sent fra Sam. Bilasmiðjan etter egen avtale med banken. Ved senere forfall av diskontoen må VBK's bank sende nota på omkostninger til Sam. Bilasmiðjans bank“. Stefndi heldur því fram, að skýrslan hafi verið send Sameinuðu Bílasmiðjunni h/f, líklega 23. eða 24. janúar 1968. Af hálfu áfrýjanda er því algerlega mót-mælt, að Sameinuðu Bílasmiðjunni h/f hafi borist skýrsla þessi. Lúðvík Á. Jóhannesson andaðist í ágústmánuði 1970, og hafði hann þá eigi gefið skýrslu í málinu.

Hinn 1. febrúar 1968 ritaði stefndi bréf til Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f. Í upphafi bréfs þessa segir svo: „Vedr. betalingsbetingelser og rentebelastning. Vi viser til samtale mellom Dem og vår tekniske sjef Gunnar Skomedal vedr. vår faktura nr. 15088. Den posten på Nkr. 7.395.00 vedr. diskonteringsgaranti er et beløb som vi måtte betale for i det hele tatt å få diskontert de to veksler og må derfor sees som en reen rentekostnad og som vi etter avtale skulle belaste Dem med“. Hinn 16. maí 1968 ritaði stefndi Sameinuðu Bílasmiðjunni h/f enn bréf um þessi mál og krafðist greiðslu. Loks krafðist stefndi greiðslu á reikningi nr. 15088 með bréfi 6. ágúst 1968

og hótaði sérstökum innheimtuaðgerðum. Þessu bréfi svaraði Sameinaða Bílasmiðjan h/f með bréfi 16. ágúst 1968, sem undirritað er af Lúðvík Á. Jóhannessyni. Segir þar í þýðingu: „Vér minnumst hvorki samkomulags né viðræðna um þetta atriði og vér stóðum þess vegna í þeirri trú, að þessi viðskipti myndu fara fram á sama hátt og önnur viðskipti vor við erlend fyrirtæki án þessa aukakostnaðar“. Bréfi þessu svaraði stefndi með bréfi 20. ágúst 1968 og krafðist enn greiðslu. Þá segir svo í bréfinu í þýðingu löggilts skjalabýðanda: „Varðandi lið þann, sem þér eruð ósamþykkur, útflutningstryggingarþóknun að upphæð N. kr. 7.395.00, getum vér gefið þær upplýsingar, að án ríkisábyrgðar hefðum vér ekki getað boðið yður samþykkta víxla fyrir svo stórum upphæðum, þar sem bankar vorir krefjast slíkrar ríkisábyrgðar. Þetta er að sjálf-sögðu vaxtakostnaður, sem sá, er góðs nýtur af gjaldfrestinum, verður að greiða. Það er algjörlega venjulegt, að viðskiptavinurinn greiði þennan útflutningstryggingarkostnað, og vér höfum oft sent slíkar greiðslukröfur öðrum íslenskum viðskiptavinum, án þess að þeir hafi gert nokkrar athugasemdir í því sambandi“.

Þegar litið er til skýrslna þeirra Gunnars Skomedal og Helge Hov, sem þeir hafa staðfest fyrir dómi, svo og þess hve seint Sameinaða Bílasmiðjan h/f andmælti kröfum þessum þrátt fyrir brýn tilefni, þá verður að leggja til grundvallar, að Sameinaða Bílasmiðjan h/f hafi samþykkt að greiða vaxta- og bankakostnaðarþætti reiknings nr. 15088, sem fjallað er um hér að framan. Verða þeir kröfubættir, samtals norskar krónur 31.584.00, því teknir til greina.

Hins vegar er ljóst af bréfum stefnda frá 1. febrúar 1968 og 20. ágúst s. á., að eigi hefur verið af hendi Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f samþykkt að greiða stefnda iðgjald af útflutningsslánatryggingu. Verður því sá kröfubáttur eigi tekinn til greina.

2. Hinir aðrir fimm kröfuliðir í máli þessu, norskar krónur samtals 28.828.78 (4.291.14 + 2.228.06 + 11.357.28 + 8.521.01 + 2.431.29), eru fyrir vexti og bankakostnað vegna víxla samþykktra af Sameinuðu Bílasmiðjunni h/f, er stefndi

tók við sem greiðslu og seldi bönkum í Noregi á tímabilinu frá 20. febrúar 1968 til 3. maí s. á. Er kröfum þessum lýst í héraðsdómi.

Stefndi telur, að Sameinaða Bílasmiðjan h/f hafi á fundinum 19. janúar 1968 skuldbundið sig til að greiða kostnað þennan. Vísar hann um það til skýrslu þeirra Gunnars Skomedal og Helge Hov, sem áður er rakin, þar sem segir: „Ved senere forfald av diskontoen må VBK's bank sende nota til Sam. Bilasmidjans bank“.

Vixlar þeir, sem stefndi gaf út vegna viðskiptanna, voru sendir Útvegshanka Íslands, er aflaði samþykkis Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f á þeim. Bankinn, sem fékk einnig víxla til innheimtu á gjalddaga, hefur lýst yfir því, að aldrei hafi fylgt innheimtubeiðnum fyrirmæli um að innheimta vexti auk víxilfjárhæðanna. Stefndi hefur engin gögn fært fram fyrir því, að hann hafi sent vaxtakröfur þessar til innheimtu um hendur banka hér á landi.

Jafnvel þótt talið yrði, að á fundinum 19. janúar 1968 hafi orðið samkomulag um, að Sameinaða Bílasmiðjan h/f greiddi vexti þessa og bankakostnað með framangreindu skilyrði, getur stefndi ekki krafið fé þetta nú, þar sem hann hefur ekki sannað, að hann hafi uppfyllt það. Verða því áfrýjendur sýknaðir af þessum kröfuleiðum.

Samkvæmt framangreindu verða áfrýjendur dæmdir til að greiða stefnda alls norskar krónur 31.584.00 með 6% ársvöxtum frá 14. febrúar 1969 til greiðsludags.

Málskostnaðarákvæði héraðsdóms er staðfest, en áfrýjendur greiði stefnda kr. 75.000 í málskostnað fyrir Hæstarétti.

D ó m s o r ð :

Áfrýjendur, dánarbú Lúðvíks Á. Jóhannessonar, Gunnar Björnsson, Ólafur Guðmundsson, Þorkell Pálsson og Theódór Marinósson, greiði stefnda, Vestfold Bil & Karrosseri A/S, óskipt norskar krónur 31.584.00 með 6% ársvöxtum frá 14. febrúar 1969 til greiðsludags.

Málskostnaðarákvæði héraðsdóms er staðfest. Áfrýjendur greiði stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 75.000.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur sjó- og verslunardóms Reykjavíkur 8. mars 1973.

I.

Mál þetta, sem dómtekið var þann 26. febrúar sl., höfðaði upphaflega Gústaf A. Sveinsson hæstaréttarlögmaður, Reykjavík, f. h. Vestfold Bil & Karosseri A/S í Horten í Noregi, en við lát Gústafs tók Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður við málinu. Málið hefur hið norska firma höfðað með stefnu, birtri 26. maí 1970, á hendur stjórn Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f, þeim Lúðvík Á. Jóhannessyni, Barmahlíð 26, Reykjavík, Gunnari Björnssyni, Langholtsvegi 186, Reykjavík, Ólafi Guðmundssyni, Ljósvallagötu 22, Reykjavík, Þorkeli Pálssyni, Laugarnesvegi 112, Reykjavík, og Theódór Marinóssyni, Vorsabæ 20, Reykjavík, öllum persónulega in solidum og fyrir Sameinuðu Bílasmiðjuna h/f í Reykjavík. Þess er getið í stefnu, að Sameinaða Bílasmiðjan h/f hafi eigi verið skrásett sem hlutafélag, en hafi þó starfað undir þessu nafni í nokkur ár. Því er þannig haldið fram, að stjórnendur félagsins ábyrgist skuldbindingar þess einn fyrir alla og allir fyrir einn. Eftir að málið var höfðað, hefur einn af stefndum, Lúðvík Á. Jóhannesson, látist, og hefur dánarbúið tekið við varnaraðild vegna hans.

Upphaflegar kröfur stefnanda voru þær, að stefndu yrðu allir persónulega og in solidum dæmdir til að greiða stefnanda norskar krónur 77.405.00 með 1% vöxtum fyrir hvern byrjaðan mánuð frá 15. maí 1969 til greiðsludags, innheimtukostnað í norskum krónum, 1.500.00, og kostnað sakarinnar að skaðlausu að mati dómsins.

Í þinghaldi þann 12. október 1971, en þá var mál þetta upphaflega flutt, breytti stefnandi kröfu sinni á þann veg, að stefndu yrðu in solidum dæmdir til að greiða norskar krónur 69.164.71 með 6% ársvöxtum frá 14. febrúar 1969 til greiðsludags auk málskostnaðar að mati dómsins. En til vara, að þeir yrðu in solidum dæmdir til greiðslu norskra króna 11.878.00 með vöxtum og málskostnaði svo sem í aðalkröfu. Við munnlegan flutning málsins nú,

26. febrúar sl., féll stefnandi frá varakröfu sinni, þannig að nú stendur aðeins aðalkrafan eftir eins og hún var gerð í þinghaldi 12. október 1971. Samkvæmt yfirlýsingu stefnanda 26. febrúar sl. er nú eingöngu deilt um greiðslu vaxta vegna veitts greiðslufrests og greiðslu „exportsgarantiprovision“.

Af hálfu stefndu hefur verið sótt þing og þær dómkröfur gerðar, að þeir verði algerlega sýknaðir af öllum kröfum stefnanda í máli þessu og þeim tildæmdur hæfilegur málskostnaður eftir mati réttarins.

Af hálfu stefnda var því lýst yfir, að það væri rétt, að hið stefnda fyrirtæki væri óskráð.

Sátt var reynd, en án árangurs.

II.

Málavextir eru þeir, að á tímabilinu frá haustinu 1967 til vors 1968 seldi stefnandi, Vestfold Bil & Karosseri A/S, Sameinuðu Bílasmiðjunni h/f ýmislegt efni til smíða á strætisvögnum fyrir um 1.200.000.00 norskar krónur. Í málinu liggur frammi samningur eða uppkast að samningi, sem er ódagsettur, en ber þá yfirskrift, að hann sé gerður á milli h/f Bílasmiðjunnar, Reykjavík, og Vestfold Bil & Karosseri A/S í Horten.

Það, sem úr samningi þessum eða uppkasti skiptir máli, er í 4. og 5. gr. samningsins. Segir í 4. gr. hans, sem ber yfirskriftina verð: „Allir hlutir og vörur afhendast gegn fyrirfram umsömdu verði. Hugsanlegar breytingar á verði eiga að tilkynnast skriflega“.

Í 5. gr., sem ber yfirskriftina greiðsluskilmálar, segir: „Allar vörur afhendast pr. 30 daga. Innheimta er sjálfvirk með tilvísun til banka, sem samið hefur verið um. Samstæður (seksionsett) eru staðgreiddar (kontant) eða með samþykktum víxlum, og skal nánar samið um, til hve langs tíma þeir eru“.

Þá liggur fyrir í málinu bréf frá 9. janúar 1967 frá stefnanda til h/f Bílasmiðjunnar. Varðar bréfið samvinnu við yfirbyggingaverksmiðju stefnda. Í bréfinu er tekið dæmi af yfirbyggingu, sem stefnandi telur henta viðtakanda, og yfirbyggingin sett upp með ákveðnu verði, sem miðað er við „nettó“ afhendingu í Horten með umbúðum.

Í bréfinu segir svo m. a.: „Við leggjum til, að nánari umræður fari fram um greiðslufyrirkomulag, en ef þess er óskað, teljum vér öruggt, að vér getum boðið fyrirkomulag með eins til þriggja mánaða samþykktum víxlum“.

Þá liggur fyrir bréf frá stefnanda til Lúðvíks Á. Jóhannessonar frá 22. apríl 1967. Segir þar fyrst frá heimsókn fyrirsvarsmanna stefnanda til stefnda og síðan staðfestur samningur, er þeir hafi gert með sér á fundi þann 14. apríl 1967. Segir síðan: „Við látum vinna eins fljótt og unnt er fullkomna lýsingu samkvæmt fyrirspurn S. V. R. Við látum einnig vinna nýja teikningu, byggða á Volvo B-5855, með stólaþyrirkomulagi eins og talað var um við S. V. R.

Við reiknum út tillögu um verð á yfirbyggingu og sendum þér ásamt sérlýsingu og teikningum.

Síðan getum við komið okkur saman um það verð, sem Bílasmiðjan og við getum boðið S. V. R.

Samkvæmt þessari umtöluðu sérlýsingu og teikningu eigum við að búa til tillögu um sérgreiningu á þeim hlutum, sem við myndum láta af hendi til ykkar.

Við staðfestum, að við erum samþykkir þeim greiðsluskilmálum, er þú stakkt upp á: tveim samþykktum víxlum til sex og tólf mánaða“.

Sameinaða Bílasmiðjan h/f í Reykjavík fékk síðan samninginn við Strætisvagna Reykjavíkur.

Þann 23. október 1967 er „vörupartí“ sent frá stefnanda með m/s Tungufossi til Íslands. Með bréfi þann dag sendir stefnandi Útvegsbanka Íslands, Reykjavík, pappíra varðandi framangreinda sendingu. Nema „faktúrur“ samtals norskum krónum 616.277.89. Segir síðan í bréfinu: „Samkvæmt umsömdum afborgunar- og greiðsluskilmálum á að gefa út tvo víxla fyrir upphæðinni, þannig: einn víxil að upphæð norskar krónur 303.138.94 til sex mánaða frá 23. október 1967, einn víxil að upphæð norskar krónur 308.138.95 til tólf mánaða frá 23. október 1967.

Við leyfum okkur að biðja yður að sjá svo um, að kaupandi samþykki þessa pappíra, og má síðan afhenda kaupanda vöruna.

Frumrit af farmskírteinum verða send yður, um leið og við fáum þau frá þeim, er sendinguna annast í Kristiansand.

Einnig látum við fylgja sundurliðun á stykkjatölu og fleira og vonum, að sendingunni reiði vel af.

Víxlarnir, sem nefndir voru hér að framan, óskast sendir til okkar í ábyrgðarbréfi til framsals (diskontering) og seinni innheimtu í gegnum banka yðar“.

Þá liggur fyrir í málinu bréf frá 6. nóvember 1967 frá stefnanda til Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f. Þar segir, að þeir þakki fyrir víxil pr. 29. desember 1967 að upphæð norskar krónur

73.238.47 og segjast með venjulegum fyrirvara færa það stefnda fyrirtæki til tekna til greiðslu á „faktúrum“ þeirra frá 14. september 1967. Jafnframt tilkynna þeir, að víxillinn hafi verið fram-seldur (diskontert) til Fellesbanken A/S í Osló og í samræmi við meðfylgjandi nótu sé kostnaðurinn við það norskar krónur 931.40, sem þeir kveðast færa stefnda fyrirtæki til gjalda á viðskipta-reikningi hans hjá þeim. Í bréfinu biðja þeir um, að upphæð þessi sé færð á tilsvaramandi reikninga þeirra og upphæðin send við tækifæri.

Þetta er hið fyrsta, sem af gögnum málsins sést um, að stefn-andi telji stefndu slíka vexti til skuldar. Af þessu bréfi virðist einnig mega ráða, að um einhverjar sendingar hafi verið að ræða fyrir sendinguna með Tungufossi 23. október 1967.

Pá liggur fyrir bréf stefnanda til Lúðvíks Á. Jóhannessonar frá 1. desember 1967. Segir þar í upphafi bréfsins:

„Hjálagt leyfum við okkur að senda yður „faktúru“ okkar nr. 15088, norskar krónur 40.857.00. Upphæðin er viðkomandi vaxta-kostnaði fyrir tvo samþykktu víxla, útflutningstryggingarþóknun (exportgarantiprovision) fyrir þá sömu og helmingur ferða-kostnaður fyrir þrjá menn Osló—Reykjavík—Osló.

Við vonum, að þér komist að raun um, að þessi faktúra sé í samræmi við samkomulag, og við myndum vera þakklátir fyrir greiðslu frá yður sem allra fyrst, þar sem við höfum greitt þennan kostnað út í hönd“.

Hér er um vaxtakostnað og útflutningstryggingarþóknun að ræða af víxlunum, sem samþykktir voru vegna sendingarinnar með m/s Tungufossi.

Reikningur þessi skiptist þannig, að vaxtakostnaðurinn nemur norskum krónum 31.584.00, útflutningstryggingarþóknun (export-garantiprovision) krónum 7.395.00, afgangurinn, krónur 1.878.00, er ferðakostnaðurinn.

Samkvæmt skjölum málsins gerist það næst í málinu, að Gunn-ar Skomedal, tæknistjóri stefnanda, og Helge Hov, tæknisölu-stjóri stefnanda, fara til Íslands til fundar við stefndu. Var ferð þeirra farin þriðjudaginn 16. janúar það ár til þess að hjálpa með tæknileg og skipulagsleg vandamál. Þeir fóru aftur til Noregs þann 20. janúar. Samkvæmt framburði Gunnars Skomedal, sem liggur frammi í málinu, áttu þeir auk þessa að nefna vandamál í sambandi við vexti og reikningsfærslu á vörum. Þeir hafi átt að greiða úr vaxtanótuvandamálum fyrir fjárhagsdeild stefnanda. Föstudaginn 19. janúar fyrir hádegi hafi þeir átt viðtal við for-

stjóra Sameinuðu Bílasmiðjunnar, Lúðvík Á. Jóhannesson, á skrifstofu hans og rætt málið. Tvær skýrslur hafi verið skrifaðar eftir ferðina, önnur tæknileg hin efnahagsleg. Ástæðan til þess hafi verið sú, að Strætisvagnar Reykjavíkur áttu að fá afrit af tækniskýrslunni.

Þá hefur Skomedal skýrt svo frá, að þeir hafi haft með sér afrit af „faktúru“ nr. 15088 frá 1. desember 1967, þ. e. „faktúru“ upp á norskar krónur 40.857.00. Lúðvík Á. Jóhannesson hafi sagt á fundinum, að hann ætti í erfiðleikum með greiðslu á þessari „vaxtafaktúru“ vegna gjaldeyrisyfirfærslu, þar sem hann yrði að sanna í bankanum, að þarna væri um að ræða áfallinn kostnað og þar væri verið að tala um verðmæti, sem komin væru til landsins í sambandi við afhendinguna. Jóhannesson sagði auk þess, að framvegis yrði stefnandi að senda frumrit eða ljósrit af vaxtanótum, sem banki stefnanda hefði gefið út.

Þessari sérstöku nótu hafi Jóhannesson sjálfur ætlað að kippa í lag og senda greiðsluna.

Þann 23. eða þann 24. janúar 1968 hafi afrit af skýrslunni verið sent til Íslands. Jóhannesson hafi fengið afrit af báðum skýrslunum, bæði þeirri tæknilegu og efnahagslegu. Strætisvagnarnir hafi aðeins fengið þá tæknilegu. Í skýrslunni standi samþykkt um vaxtagreiðslur í framtíðinni og greiðslufyrirkomulag vaxtanna. Úr efnahagsskýrslunni endurtók hann eftirfarandi um „faktúru“ nr. 15088: „Ávísun verður send frá Sameinuðu Bílasmiðjunni samkvæmt eigin samningi við bankann. Þegar áfallinn kostnaður seinna fellur í gjalddaga, verður banki V. B. K. að senda nótu varðandi kostnaðinn til banka Sameinuðu Bílasmiðjunnar“. Skýrsla þessi hefur verið lögð fram í málinu og finnst á dskj. nr. 4 og nr. 28. Segir í framburði Skomedal, að skýrslan hafi verið skrifuð strax eftir heimkomuna frá Íslandi og byggð á minnisblöðum frá fundinum. Skifstofustjóri Jóhannessonar hafi stundum verið til staðar í fundarherberginu föstudaginn þann 19. janúar, en hafi ekki tekið þátt í fundinum. Jóhannesson hafi nokkrum sinnum spurt hann ráða. Skomedal vann eið að þessum framburði.

Framburður Helge Hov er í aðalatriðum samhljóða framburði Skomedal, og hefur hann einnig unnið eið að þeim framburði. Segir í hans framburði jafnframt, að í lok fundarins þann 19. janúar hafi verið dregið saman það, sem þeir hafi orðið sammála um. Skomedal hafi orðað í áheyrn Jóhannessonar lokaályktun um vaxtagreiðslu og Hov hafi skrifað hana niður.

Þorvarður Ragnar Jónsson, skrifstofumaður hjá Bílasmiðjunni h/f, hefur borið fyrir réttinum, að hann hafi ekki tekið þátt í viðræðum við þessa menn, þetta hafi verið „tekniskir“ menn og hafi þeir komið hingað upp til að ræða um drátt á afhendingu. Hann kvaðst hafa komið inn tvisvar eða þrisvar sinnum, meðan Lúðvík ræddi við menn þessa, og ekki hafa orðið var við neinar fjármálalegar viðræður þeirra í milli. Hann bar það jafnframt, að það, er segir í skýrslunni, hljóti að stafa af málaerfiðleikum, því að Lúðvík muni aldrei hafa lofað þessu, þar sem hann hafi staðið í þeirri meiningu, að aldrei hefði verið um þetta samið.

Eftir þetta eru þessar „faktúrir“ sendar frá Noregi yfir vexti: Den norske Creditbank 24. janúar 1968 kr. 4.291.14, sami 20. febrúar 1968 kr. 2.228.00, sami 4. mars 1968 norskar krónur 11.357.28 og sami 8. apríl 1968 krónur 8.521.05, Borre Sparebank 3. maí 1968 norskar krónur 2.431.29 og Fellesbanken A/S 2. maí 1968 norskar krónur 278.10. Samtals gerir þetta með þeim vaxta- „faktúrum“, sem áður hafa verið taldar, kr. 70.895.22.

Samkvæmt gögnum málsins gerist það næst, að þann 16. maí 1968 skrifar stefnandi Lúðvík Á. Jóhannessyni forstjóra, og segir þar, að bókhaldsdeild fyrirtækisins hafi beðið hann að skrifa honum varðandi „faktúrir“ nr. 15088, sem dags. sé 1. desember 1967, og nr. 15669, dags. 31. desember 1967, sem að upphæðum séu norskar krónur 40.857.00 og norskar krónur 10.000.00. Er vitnað í þessu sambandi í bréf stefnanda frá 1. desember 1967 og 1. febrúar 1968. Segir í bréfinu, að reikningar þessir séu bein útgjöld fyrir þá og varði vexti, umboðslaun og ferðakostnað, og eins og forstjórinn muni örugglega skilja, þá vilji þeir gjarnan heyra frá honum varðandi borgun þessara upphæða. Af þessum tveimur upphæðum varðar aðeins fyrri upphæðin mál þetta.

Þann 6. ágúst 1968 skrifar Odd Aspaas, fjárhagslegur framkvæmdastjóri stefnanda, Bílasmiðjunni h/f varðandi þessar sömu „faktúrir“. Kveðst hann í bréfinu vísa til fleiri bréfa og þar að auki til símtala varðandi þessar „faktúrir“, sem samtals nemi norskum krónum 50.857.00. „Faktúrurnar“ varði fyrst og fremst vexti af tveim fyrstu víxlunum, útflutningstryggingarþóknun og helming ferðakostnaðar og vinnulauna vegna þriggja manna, sbr. bréf frá 1. desember 1967. Segir síðan í bréfinu, að þrátt fyrir að þeir hafi snúið sér til fyrirtækisins oftár en einu sinni varðandi þetta mál, hafi ekkert gerst af þess hálfu og geti þeir nú ekki gefið frekari greiðslufrest á upphæðunum og verði því að fara þess á leit, að bréfi þessu sé svarað innan 14 daga, þannig að

möguleiki sé að koma málinu á hreint. Segir síðan í bréfinu, að ef þeir heyri ekkert frá fyrirtækinu fyrir 20. ágúst, verði þeir að fara með málið fyrir dómstólana og láta Creditreform í Osló annast innheimtuna.

Þessu bréfi svarar stefndi þann 16. ágúst 1968. Vitnar hann í bréf stefnanda og segir síðan, að þeir muni ekki til þess, að nokkurt samkomulag eða umræður hafi farið fram varðandi vexti og kostnað af lánum þeim, er stefnandi hafi veitt, og hafi þeir verið í þeirri trú, að þessi viðskipti mundu verða á sama hátt og þeir væru vanir við önnur erlend firmu án nokkurs aukakostnaðar. Segir síðan, að þeir hafi tekið upp samningaumleitanir við Strætisvagna Reykjavíkurborgar um þessi atriði í sambandi við lokauppgjör þeirra í milli og þeir muni tilkynna stefnanda um niðurstöðu þeirra samningaumleitana. Þann 15. febrúar 1969 biður stefnandi Creditreformforeningen í Noregi að innheimta það, sem þeir eigi hjá Sameinuðu Bílasmiðjunni. Samkvæmt bréfi til Creditreformforeningen, dags. þann dag, telur stefnandi sig þá eiga inni hjá stefnda norskar krónur 99.164.71 og byggir það á viðskiptareikningi fyrirtækisins hjá honum, sem fram hefur verið lagður í málinu, dskj. nr. 8. Til viðbótar gerir hann kröfu upp á 6% vexti af skuldinni, sem til samans gerir norskar krónur 6.195.00. Heildarkrafan gerir þannig norskar krónur 105.359.71. Segir í bréfinu, að á viðskiptareikningnum komi fram, að norskar krónur 19.248.84 varði afhentar vörur, kr. 196.57 sé fyrir afhent verkfæri, kr. 10.000.00 sé fyrir helming vinnulauna þriggja af mönnum stefnanda, sem hafi verið á Íslandi, og kr. 70.895.28 varði vexti, þar af kr. 7.395.00, sem sé útflutningstryggingarþóknun. Frá þessum upphæðum dragist skuld stefnanda hjá stefnda, í allt norskar krónur 1.175.98.

Í bréfi stefnanda til Creditreformforeningen í Noregi frá 13. maí 1969 kemur fram, að Odd Aspaas, fjárhagslegur framkvæmdastjóri stefnanda, hefur verið á Íslandi til þess að reyna að fá uppgjör milli aðiljanna. Þetta hafi heppnast að nokkru leyti. Varðar það að nokkru víxla, sem ekki má blanda inn í þetta mál. Jafnframt kveðst framkvæmdastjórinn í bréfinu hafa fengið samþykktan víxil fyrir norskum krónum 30.000.00 af kröfunni upp á norskar krónur 99.164.71, sem þeir hafi tilkynnt í fyrra bréfi sínu. Afgangurinn af kröfunni sé þannig nú norskar krónur 70.000.00, sem varði vexti + útflutningsábyrgðarþóknun. Í viðbót komi vaxtakrafa upp á norskar krónur 7.405.00, og fylgir síðan, hvernig sú vaxtakrafa sé fundin út. Heildarkrafan, sem

þeir fara fram á, að sé innheimt, er þannig norskar krónur 77.405.00.

Kemur þannig fram af bréfum þessum, að aðeins er deilt um vexti og útflutningsábyrgðarþóknun í viðskiptum aðilja. Kemur þetta einnig fram í bréfi stefnda til hr. Odds Aspaas frá 14. mars 1969.

III.

Á dskj. nr. 54 í málinu kemur gleggst fram, hvernig krafa stefnanda er sundurliðuð. Dómsskjölin þar á eftir stafa frá bönkum og sýna, hvernig þeir víxlar, er í hlut eiga, hafa verið framseldir (diskontert). Sundurliðun þessi hefur sumpart komið áður fram í málinu, en til glöggvunar þykir rétt að endurtaka það hér.

1. Fyrsta nótan varðar víxil að upphæð norskar krónur 73.238.47, með gjalddaga 29. desember 1967, en nótan er dagsett 31. október 1967, og er að upphæð 931.40 og varðar bæði vexti og annan bankakostnað.

2. Liður 2 er „faktúra“ frá stefnanda og varðar vexti af tveimur víxlum, 6½% og 7% ársvexti, norskar krónur 31.385.00, útflutningsábyrgðarþóknun (exportgarantiprovision), norskar krónur 7.395.00, og helming ferðaútgjalda vegna þriggja manna Osló—Reykjavík—Osló, norskar krónur 1.878.00, eða samtals norskar krónur 40.857.00. Á skjölum, sem þessu fylgja, kemur fram, að vaxtanótan frá Fellesbanken A/S gerir aðeins norskar krónur 28.304.40. Segir stefnandi þetta stafa af því, að þeir hafi reiknað sér vexti, áður en þeir fengu nótuna frá bankanum, og þar með hafi fjöldi daganna í vaxtareikningnum orðið mismunandi. Eins og mál þetta er nú komið, fellur niður liðurinn helmingur af ferðaútgjöldum fyrir þrjá menn Osló—Reykjavík—Osló, norskar krónur 1.878.00, úr þessum lið.

3. Nóta frá norska Creditbankanum frá 24. janúar 1968 að upphæð samtals 4.291.14. Hér er um að ræða vexti og annan kostnað af fjórum víxlum, norskar krónur 32.974.70, með gjalddaga 20. maí 1968, og norskar krónur 32.974.70, með gjalddaga 20. nóvember 1968, og norskar krónur 8.867.71, með gjalddaga 8. júní 1968, og norskar krónur 8.867.72, með gjalddaga 8. desember 1968.

4. Nóta frá norska Creditbankanum 20. febrúar 1968, samtals að upphæð norskar krónur 2.228.06. Hér er einnig um bankakostnað að ræða, vexti og fleira af fjórum víxlum að upphæð norskar krónur 11.126.64, með gjalddaga 5. júlí 1968, norskar krónur 11.126.65, með gjalddaga 5. janúar 1969, norskar krónur 9.087.85,

með gjalddaga 19. júlí 1968, og norskar kr. 9.087.90, með gjalddaga 19. janúar 1969.

5. Nóta frá norska Creditbankanum, dags. 4. mars 1968, að upphæð samtals norskar krónur 11.357.28. Er hér einnig um að ræða vexti og annan bankakostnað af tveimur víxlum, norskar krónur 101.023.47, með gjalddaga 1. ágúst 1968, og norskar krónur 101.023.48, með gjalddaga 1. febrúar 1969.

6. Nóta frá norska Creditbankanum frá 8. apríl 1968, samtals 8.521.01, sem einnig eru vextir og annar bankakostnaður af fjórum víxlum, norskar krónur 18.538.51, með gjalddaga 1. mars 1969, norskar krónur 62.949.94, með gjalddaga 15. febrúar 1969, og norskar krónur 62.949.94, með gjalddaga 15. ágúst 1968, og norskar krónur 18.538.50, með gjalddaga 29. ágúst 1968.

7. Nótur frá Borres Sparebank frá 3. maí 1968, samtals að upphæð norskar krónur 2.431.29. Hér er einnig um að ræða vexti og annan bankakostnað af tveimur víxlum, báðum að upphæð kr. 24.650.59, með gjalddögum 29. september 1968 og 29. mars 1969.

8. Nóta frá Fellesbanken A/S 2. maí 1968 að upphæð norskar krónur 278.10, en hér er um að ræða $6\frac{1}{2}\%$ vexti af norskum krónum 308.138.94, með gjalddaga 23. apríl 1968, sbr. 2. lið, en hér varða vextirnir 5 dráttardaga.

Samtals gerir þetta krónur 70.895.28, sem að frádregnum norskum krónum 1.878.00 vegna helmings ferðakostnaðar fyrir þrjá menn frá Osló—Reykjavík—Osló gerir norskar krónur 69.017.28. Krafa stefnanda er því nokkru hærri en kemur út úr sundurliðuninni þannig gerðri.

IV.

Rökstuðningur stefnanda er sá, að hann hafi fyrst boðið eins til þriggja mánaða víxla, en seinna hafi verið samið um víxla til sex og tólf mánaða, án þess að söluverðinu væri breytt. Ganga verði út frá því, að greiða eigi vexti, ef ekki hefur verið samið um, að enga vexti eigi að greiða. Í öðru lagi hafi þeir reynt að innheimta vaxta-„faktúrur“ sínar margsinnis, bæði skriflega og munnlega, í fyrsta skipti 1. desember 1967, án nokkurra andsvara fyrr en 16. ágúst 1968, að íslenska fyrirtækið segi, að ekki hafi verið gerður nokkur samningur um vexti. Í þriðja lagi, að í bréfi til Sameinuðu Bílasmiðjunnar varðandi fund tæknistjóra stefnanda, Skomedal, þann 19. janúar 1968, skrifi þeir: „Varðandi „faktúru nr. 15088. Tékki verður sendur frá Sameinuðu Bílasmiðjunni eftir eigin samningi við bankann. Við seinni gjald-

fall forvaxta verði banki stefnanda að senda nótu um kostnað-inn til banka Sameinuðu Bílasmiðjunnar“. Íslenska firmað hafi ekki svarað þessu bréfi og því hafi það samþykkt að greiða vexti (diskonto). Í þessu sambandi hefur verið vitnað til framburða Skomedal og Hov, sem hér hafa verið raktir að framan.

Af hálfu stefndu hefur því verið haldið fram, að enginn samningur hafi verið gerður, hvorki varðandi greiðslu vaxta né útflutningsábyrgðarþóknun. Er í því sambandi vitnað til framburðar Þorvarðs Ragnars Jónssonar, skrifstofumanns hins stefnda fyrirtækis, og því haldið fram, að Lúðvík Á. Jóhannesson hafi aldrei samþykkt greiðslu þessara vaxta. Þá var því haldið fram af hálfu lögmanns stefndu, að það, er hann hefur ritað í greinargerð sinni, sé byggt á frásön Lúðvíks Á. Jóhannessonar, en hann hafi séð um þessi mál fyrir hönd stefndu. Lúðvík hafi algerlega mótmælt því, sem segi í skrifti frá fundi hans með sölustjóra stefnanda frá því í janúar 1968. Þá halda stefndu því fram, að greiðsluskylda vegna vaxta af víxlum hafi ætíð verið mótmælt, bæði á fundinum í janúar 1968 og síðast þegar Odd Aspaas var hér á Íslandi 1969. Hins vegar hefur hann ekki mótmælt útreikningum stefnanda sem slíkum sérstaklega. Segja stefndu, að sýknukrafa þeirra sé á því byggð, að þeir hafi að fullu gert upp við stefnanda vegna þessara viðskipta, sem hér um ræðir, með víxlum, sem séu nú löngu gjaldfallnir og greiddir. Samkvæmt íslenskum verslunarvenjum séu verslunarkaup ávallt vaxtalaus, þannig að kaupandi samþykki víxil til einhvers tíma fyrir upphæðinni, sem keypt er fyrir. Ef hins vegar sé um annað samið, þ. e. a. s. kaupandi eigi að greiða vexti af víxlunum eða annan víxilkostnað, sé þeim vöxtum og kostnaði bætt við skuldarupphæðina, þegar víxillinn er samþykktur.

Í þessu sambandi leyfa stefndu sér að benda á, að víxillög nr. 93/1933, 5. gr., kveði svo á, að aðeins megí hafa ákvæði um vexti á sýningarvíxlum, enda sé vaxtaupphæð þá tilgreind, en í öðrum víxlum skulu slík ákvæði metin sem óskráð. Þaðan af síður ætti að vera hægt að innheimta vexti af þeim víxlum, sem hér um ræðir, þeirra sé ekki getið á víxlinum og stefndu mótmæli, að þeir hafi nokkurn tíma samþykkt að greiða vexti af þeim, hvorki áður en eða um leið og þeir voru samþykktir né síðar.

V.

Mál þetta var upphaflega flutt 12. október 1971, svo sem áður greinir, en í þinghaldi þann 18. október 1971 var það endurupp-

tekið, og gaf dómurinn aðiljum kost á að afla eftirfarandi gagna:

I. Vottorðs Verslunarráðs Noregs.

II. Vottorðs Verslunarráðs Íslands.

I. Vottorð Verslunarráðs Noregs. Hvaða verslunartíska gildir um greiðslu forvaxta af vöruvixlum í verslunarviðskiptum Norðmanna við erlenda aðilja?

a) Tíðkast að semja um það sérstaklega í hvert skipti, hvort hinn erlendi kaupandi, sem samþykkir vixla fyrir vörum, eigi að greiða forvexti af þeim eða ekki. Er gengið út frá, að kaupandi greiði forvexti eða greiði ekki forvexti, þegar ekkert er samið um það atriði?

b) Ef vextir eru greiddir, er þeim þá bætt við víxilfjárhæðina eða þeir innheimtir sérstaklega?

c) Miða skal svar 1 við þriggja mánaða vixla, 2 við sex mánaða vixla, 3 við tólf mánaða vixla.

II. Verslunarráð Íslands, sömu spurningar, að því er varðar viðskipti Íslendinga við erlenda aðilja. Í þessu þinghaldi var jafnframt lagt fyrir lögmennt aðilja að afla þeirra samninga og þeirra bréfa, er lágu til grundvallar viðskiptum aðilja.

Lagt hefur verið fram bréf Verslunarráðs Íslands, dags. 10. nóvember 1971, er það stílað til Jóns N. Sigurðssonar hæstaréttarlögmenns. Segir þar: „Verslunarráð Íslands hefur mótttekið fyrirspurn yðar, dags. 18. október s.l., um hvaða venjur gildi um greiðslur forvaxta af vöruvixlum í verslunarviðskiptum við erlenda aðilja.

a. Það má telja almenna reglu, að innflytjandi, sem kaupir vöru erlendis frá með gjaldfresti, semji um, með hvaða skilmálum gjaldfrestur er veittur, þegar kaupin eru gerð. Taki seljandi ekkert fram um vexti, er það almenn skoðun, að þeirra verði ekki krafist. Ástæðuna fyrir þeirri skoðun má rekja til þess, að þegar innflutt vara er greidd gegn afhendingu skjala, er sá háttur algengur, að seljandi veitir staðgreiðsluafslátt, þegar varan er greidd innan ákveðins, skamms tíma. Þegar víxill er samþykktur, fellur þessi afsláttur niður, og er lítið á það sem óbeina vaxtagreiðslu.

b. Þegar um það er að ræða, að forvextir séu greiddir, er það ýmist, að seljendur bæti vöxtum við víxilfjárhæð eða sérstakt kröfubréf fylgi vixlinum, sem bankanum er falið að innheimta.

c. Ekki verður séð, að máli skipti, hvort um er að ræða þriggja, sex eða tólf mánaða vixla að öðru leyti en því, að eftir því sem gjaldfresturinn er lengri, minnka líkurnar fyrir því, að hann táist án greiðslu vaxta“.

Í bréfi frá Creditreformforeningen í Noregi kemur fram, að þeir telja, að samsvarandi stofnun við íslenska verslunarráðið sé ekki til í Noregi. Kemur þó fram, að þeir hafa talað við Norges Eksportråd og Norges Handelsstands Forbund, en án þess að þau félög hafi viljað gefa vottorð í dómsmáli. Hins vegar kemur fram, að lögfræðingurinn, sem svarar bréfinu, virðist hafa misskilið spurningar sjó- og verslunardóms Reykjavíkur í þá átt, að verið væri að spyrja um sett lög, en ekki um venjur í viðskiptum. Dómurinn hefur aflað sér upplýsinga um það, að Norges Handelsstands Forbund er aðili að Alþjóðaverslunarráðinu, sem hefur aðsetur sitt í París, svo sem Verslunarráð Íslands.

Síðan mál þetta var endurupptekið, hefur stöðug gagnaöflun farið fram í málinu, og hafa þau gögn að miklu leyti verið rakin hér að framan. Hins vegar er það svo, að vegna þess hvernig gagnaöflun hefur verið háttað, þá hefur ekki verið hjá því komist, að aðiljar hafa lagt fram sum skjöl oftár en einu sinni, og hefur það ekki sérstaklega verið leiðrétt, þar sem skjölin hafa í flestum tilfellum komið inn eins og séríur frá öðrum hvorum aðilja, þannig að umdeilanlegt er, hvort hafi horft til bóta að taka skjöl út úr sem tvívegis hafa verið lögð fram.

VI.

Samkvæmt 10. gr. laga nr. 77/1921 um hlutafélög má hlutafélag ekki taka til starfa, fyrr en það hefur verið skrásett lögum samkvæmt. Fyrr getur það eigi heldur öðlast réttindi á hendur öðrum mönnum með samningum eða þeir á hendur því. Aðiljar eru sammála um, að Sameinaða Bílasmiðjan h/f sé og hafi verið óskrásett, og getur stefnandi þannig ekki hafa öðlast kröfur á hendur því fyrirtæki.

Ber því þegar af þeirri ástæðu að sýkna það.

Samkvæmt 3. mgr. 10. gr. laga nr. 77/1921 um hlutafélög skal tilkynna félag til skrásetningar á mánaðarfresti, eftir að það er löglega stofnað. Tilkynningarskylda hvílir á stjórn þess. Ljóst er af málinu, að þessa skyldu rækti stjórn Sameinuðu Bílasmiðjunnar h/f ekki, en skyldan hvílir á öllum stjórnarmönnum sameiginlega. Þeir stofnuðu til umfangsmikilla viðskipta í nafni fyrirtækis, sem samkvæmt ofanskráðu varð ekki bundið í viðskiptum. Af þessu þykir leiða, að stefnandi geti sem viðsemjandi þeirra haft uppi kröfur sínar í málinu á hendur þeim sameiginlega.

Fram þykir komið, að í upphafi hafi ekkert verið samið til né

frá milli aðiljanna um greiðslu vaxta og annars víxilkostnaðar vegna gjaldfrests þess, er stefnandi veitti stefndu. Stefnandi hefur ekki sannað, að viðskiptavenja sé um greiðslu slíkra vaxta. Hins vegar hefur stefnandi sent fyrirtæki þeirra alveg frá upphafi viðskiptanna „faktúru“ vegna vaxta og annars bankakostnaðar vegna gjaldfrests þessa. Stefndu hafa ekki sannað, að greiðsluskylda vegna þessa kostnaðar hafi verið mótmælt fyrir en með bréfi Lúðvíks Á. Jóhannessonar frá 16. ágúst 1968. Fyrir liggur í málinu fundargerð frá fundi Gunnars Skomedal, tæknistjóra stefnanda, og Helge Hov, tæknisölustjóra stefnanda, með Lúðvík Á. Jóhannessyni frá 19. janúar 1968. Hafa þeir báðir unnið eið að fundargerð þessari, sem þeir segja, að hafi verið send til Lúðvíks Á. Jóhannessonar strax eftir heimkomu þeirra til Noregs. Fundargerðin varðar m. a. „faktúru“ nr. 15088, sem svarar öðrum lið í kröfugerð stefnanda. Segir þar: „Tékki verður sendur frá Sameinuðu Bílasmiðjunni eftir eigin samningi við bankann. Við seinna gjaldfall vaxta (diskonto) verður banki stefnanda að senda nótur um kostnaðinn til banka Sameinuðu Bílasmiðjunnar“. Stefndu hafa ekki sannað, að fundargerð þessari hafi verið mótmælt. Vitnin hafa borið, að greiðslutregða stefndu hafi stafað af vandræðum þeirra við útvegum gjaldeyris vegna þessara „faktúra“. Þegar þetta er virt, þykir stefnandi hafa sýnt nægilega fram á, að samningar hafi tekist milli aðilja um greiðslu allrar „faktúru“ nr. 15088 samkvæmt 2. lið í kröfugerð stefnanda (þar með útflutningsábyrgðarþóknun) og síðari vaxta (diskonto), sem féllu á vegna greiðsufrests þess, er stefnandi veitti stefndu. Þar sem ekki er fram komið, að á fundinum frá 19. janúar 1968 hafi verið samið eða yfirhöfuð rætt um vaxtagreiðslu að upphæð norskar krónur 931.40 samkvæmt 1. lið kröfugerðar stefnanda, en „faktúru“ þá kveðst stefnandi hafa sent fyrir þennan tíma, þykir hann ekki hafa sýnt nægilega fram á, að stefndu séu greiðsluskyldir vegna þess liðar.

Af nótu þeirri, sem stefnandi hefur lagt fram og á að sýna kostnað hans vegna 8. liðar kröfugerðar hans, verður ekki betur séð en þar sé um aukavexti eftir gjalddaga að ræða, og ósannað er, að þeir séu tilkomnir af orsökum, er stefndu eigi að bera hallann af. Þykir sá liður að upphæð norskar krónur 278.10 heldur ekki verða tekinn til greina.

Niðurstaða máls þessa er því sú, að stefndu skulu greiða stefnanda niðurstöðu útreiknings kröfufliða hans, eins og hann er nú orðinn, að frádregnum 1. og 8. liðnum, norskar krónur 931.40 og

norskar krónur 278.10, eða þannig norskar krónur 67.807.78. Rétt þykir að taka vaxtakröfu stefnanda til greina.

Svo sem áður er að vikið, hefur rekstri máls þessa verið ábótavant. Kröfugerð stefnanda var í upphafi óglögg og hefur verið það lengst af, enda þótt nú þyki ekki nægileg ástæða til þess að vísa því frá dómi *ex officio*. Þetta hafði í för með sér, að málið dróst, og varð að endurupptaka það. Þá hefur verið erfitt að gera sér grein fyrir málinu og leggja á það dóm. Stafar það mest af því, hvernig málið var lagt fyrir í upphafi, en þess vegna varð gagnaöflun með sérstökum hætti, svo sem áður er rakið.

Þegar þetta er virt og málavextir að öðru leyti, þykir rétt, að hvor aðilja beri sinn kostnað af málinu.

Dóm þennan kvað upp Hrafn Bragason borgardómari ásamt meðdómendunum Eggert Kristjánssyni, hæstaréttarlögmanni og endurskoðanda, og Péttri Eiríkssyni forstjóra.

Dómsorð:

Stefndu, dánarbú Lúðvíks Á. Jóhannessonar, Gunnar Björnsson, Ólafur Guðmundsson, Þorkell Pálsson, Theódór Marinósson, greiði persónulega og in solidum stefnanda, Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni f. h. Vestfold Bil & Karosseri A/S, norskar krónur 67.807.78 með 6% ársvöxtum frá 14. febrúar 1969 til greiðsludags, allt innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að telja að viðlagðri aðför að lögum. Hvor aðili skal bera sinn kostnað af málinu.
